Imperative de viitor în biblioteconomia românească

Conf. univ. Dr. Anca Sîrghie
Colegiul de Biblioteconomie
Facultatea de Litere a Universităţii "Lucian Blaga", Sibiu

Cele 3 revoluţii ale comunicării interumane.

Printr-o alegere a destinului, noi, trăitorii planetei Pământ la început de mileniu trei, participăm ca actanţi conştienţi la o nouă revoluţie produsă în domeniul comunicării interumane. Prima fusese provocată cu începere din mileniul doi a.Chr. de crearea alfabetului. La capătul unui proces destul de sinuos şi neomogen geografic această primă revoluţie a produs glisarea de la comunicarea orală spre cea vizuală, care nu mai avea nevoie de un cadru de referinţă auditiv, iar cunoştinţele transmise printr-un sistem de semne încărcate cu o semnificaţie convenţional acceptată de toţi vorbitorii acelei comunităţi se puteau pereniza şi fructifica de la o generaţie la alta, ceea ce nu se realizase la aceiaşi parametri calitativi în stadiul anterior al comunicării orale.

Biruinţa deplină a principiului optic asupra celui auditiv avea să se producă după multe veacuri de lucrare spirituală, printr-o a doua revoluţie, produsă pe la mijlocul secolului al XV-lea, datorită invenţiei tiparului mobil, realizare epocală care îndreptăţea pe Marshall Herbert Mc. Luhan să redimensioneze noul stadiu al comunicării interumane în lucrarea sa intitulată semnificativ GALAXIA GUTENBERG. "*Cultura scribală, conchidea autorul preocupat să reliefeze progresul înregistrat de omenire prin invenţia tiparului, nu cunoştea nici autorii, nici publicul aşa cum i-a creat tipografia*".[1] Faţă de această a doua revoluţie produsă în sfera comunicării, ce ridicase cartea tipărită la rang de călăuză spirituală fără egal în stima omului, în prezent "era Marconi", perioadă novatoare a comunicării electronice, rămâne ancorată în sfera vizualului. Memoria electronică, ce intră în concurenţă cu cea a hârtiei, are capacitatea de a universaliza, în accepţia ei cea mai concretă, comunicarea interumană. Iată semnul declanşator al unei a treia revoluţii a comunicării!.

[1] Marshall Mc Luhan, ***Galaxia Gutenberg***, Editura politică, Bucureşti, p. 218

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Transpunerea pe suportul electronic a tezaurului de cunoştinţe acumulate de omenire, de la cuprinsul dicţionarelor enciclopedice şi al tratatelor ştiinţifice până la capodoperele literare ale lumii este astăzi o realitate. Generaţiile de tineri şi copii ale timpului nostru trăiesc sub fascinaţia tiranică a micului ecran al monitorului, care le asigură accesul fulgerător spre toate meridianele cunoaşterii.

În noua eră ne întrebăm care va fi locul cărţii de hârtie, din moment ce pe un suplu CD poate fi depozitat întreg cuprinsul prozei balzaciene ori teatrul shakespearian, spre exemplu. În locul tratatului redactat pe hârtie sau al caietului studenţesc ce asigură uşurinţa revenirilor asupra unui paragraf ori capitol, studiul ca atare în faţa unui monitor, ce impune o poziţie obositoare a lecturii, se dovedeşte mult mai ineficient. Cunoştinţele astfel acumulate nu pot fi sedimentate firesc, chiar dacă din punct de vedere tehnic o carte electronică este prevăzută cu instrumente de subliniere şi de selectare a ideilor esenţiale. Pare, cel puţin deocamdată, greu de crezut că cititorul literaturii de loisir se va delecta stând încordat în faţa ecranului, într-o poziţie deloc comodă, condamnat să nu părăsească un spaţiu îndeobşte lipsit de orice romantism, în care destinderea este aproape imposibilă. Ca atare, credem cu tărie că omenirea nu va renunţa în curând la cartea de hârtie, citită în poziţia comodă a camerei de acasă. Totdeauna vor exista pasionaţi bibliofili, aşa cum, spre exemplu, şi eu am cunoscut la Berlin în vremea din urmă, ei păstrând intact ritualul schimbului de cărţi valoaroase, atât ca raritate cât şi ca frumuseţe ornamentală.

În schimb, în ţările avansate, unde cea mai mare parte a cititorilor deţin computere, presa pe suport electronic înlocuieşte într-un ritm vertiginos ziarele şi revistele clasice pe hârtie şi n-ar putea să nu fie astfel, dacă avem în vedere adevărul că genul de lectură supeficială şi rapidă, ce este destinată informării curente, se pretează unei asemenea surse de cunoştinţe. Apreciem că primul domeniu în care era Marconi triumfă în mod legitim va fi cel al lecturii presei curente, care la cititorii prezentului şi viitorului răspunde interesului ardent pentru actualitate.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Perspective ale informatizării în bibliotecile româneşti

Într-o vreme a tranziţiilor în sfera vieţii spirituale, o întrebare legitimă este legată de locul bibliotecii în societatea viitorului, ca instituţie culturală ce captează cu sensibilitate tehnologia informatizării, aplicabilă mai larg decât în multe alte domenii. Istoria automatizării bibliotecilor, care îl determina de Jean Michel să identifice în epoca noastră " o nouă cultură a informaţiei" a debutat în România, la modul experimental, prin anii '60, când încep să se folosească sisteme computerizate pentru crearea primelor baze de date bibliografice plecând de la cataloagele de bibliotecă. În deceniul următor au apărut în România primele servicii OUTLINE, care asigurau accesul la baza de date bibliografice prin terminale aflate în bibliotecă.

Dezvoltarea rapidă a microcomputerelor în anii '80 a extins reţeaua anterior existentă, întrucât acum se comercializează, punându-se la dispoziţia bibliotecilor, nişte sisteme specializate pentru acestea, deţinând soluţii computerizate pentru toate operaţiunile tradiţionale, de la comenzi, achiziţii şi catalogare până la circulaţia unităţilor biblioteconomice prin serviciile cu publicul. Toate se prezentau într-un singur produs SOFT. Editarea textelor a fost şi ea computerizată, iar pentru materialele de specialitate s-au creat baze de date. O importanţă tot mai mare a dobândit-o poşta electronică şi căutarea informaţiilor pe CD-ROM. Între reţelele de calculatoare , cea mai benefică este internetul, care măreşte productivitatea, eliminând repetările. Apar cataloagele partajate, fişierele de autoritate cu autori colectivi, personali şi vedetele de subiect. Desigur că fiecare bibliotecă şi-a ales propria ei strategie în folosirea automatizării, stabilindu-şi priorităţile într-un anumit sector de activitate. Un model pentru bibliotecile româneşti a putut fi strategia americană, în care prioritatea a avut-o catalogarea, repercutată fertil asupra tuturor celorlalte sectoare de activitate. În Pennsylvania, spre exemplu, am constatat că există un consorţiu de biblioteci, din care lipsesc numai 2-3 unităţi din total, acest consorţiu având o bază de date centrală cu înregistrările catalografice ale bibliotecilor membre. Astfel s-a constituit catalogul colectiv, de care beneficiază, având acces, nu doar oamenii maturi, ci până şi fiecare elev de şcoală, căruia i s-a asigurat şi o adresă electronică. Asemenea cataloage colective încep să se creeze în prezent şi în România. La Cluj s-a concretizat

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

iniţiativa repertorizării electronice a tuturor publicaţiilor existente în bibliotecile oraşului, astfel încât cititorul să fie ghidat cu exactitate şi în mod rapid asupra fiecăreia dintre ele. Trei biblioteci universitare centrale, începând cu cea din Bucureşti, şi continuând cu cele din Cluj şi din Timişoara, sunt complet informatizate, cuprinzând toate modulele de activitate ale instituţiilor respective. În România, unde tezaurul nu este uniformizat, diferitele biblioteci au primit sarcina să realizeze un domeniu, în vederea înfăptuirii indexării coordonate. Bibliotecii ASTRA din Sibiu, spre exemplu, i-a revenit sarcina de a se ocupa de domeniul religiei. Prefaţând studiul Sisteme automatizate de informare şi documentare, semnat de Doina Banciu, şi apărut la Editura Tehnică în 1997, profesorul Jean Michel identifica "*o nouă cultură a informaţiei, care va permite omului, societăţii, de a şti să gândească şi să acţioneze în acest nou univers tehnic, fără a-i deveni sclav.*"[2]

Trecut, prezent şi viitor în şcoala biblioteconomică românească.

În ţara noastră învăţământul superior modern în specialitate biblioteconomică a debutat în 1925 prin deschiderea secţiei de bibliologie în cadru Şcolii Superioare de Arhivistică şi Paleografie din Bucureşti. În acest mod personalităţi precum Al. Sadi-Ionescu, N. Georgescu-Tistu, ca şi Ioachim Crăciun la Facultatea de Litere şi Filozofie din Cluj, au dat viaţă dezideratului de a asigura în domeniul ştiinţei cărţii un învăţământ de înaltă profesionalitate.

În deceniul al şaselea, printr-o măsură de tip proletcultist, forma superioară de învăţământ biblioteconomic a fost desfiinţată, spre a fi cu greu suplinită de Şcoala postliceală de biblioteconomie din Bucureşti. Dar nici această formă de şcolarizare a bibliotecarilor nu a fost susţinută suficient. Ca urmare, în timp s-a încetăţenit încrederea comodă că la locul de muncă instruirea practică a bibliotecarilor cu experienţă este suficientă pentru tinerii dornici să îmbrăţişeze o profesie exigentă intelectual ca aceasta.

[2] Jean Michel, ***Prefaţă. O nouă cultură a informaţiei***, în Doina Banciu, ***Sisteme automate de informare şi documentare***, Editura tehnică, Bucureşti, 1997, p.8

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Nici inepţia că oricare facultate poate pregăti viitori specialişti în biblioteconomie n-a rămas fără consecinţe nocive. Dar în activitatea dintr-o bibliotecă cel mai greu este să înfrunţi plafonarea şi lipsa entuziasmului la cei de la care cititorul sau "utilizatorul", cum mai recent este el numit în literatura de specialitate, aşteaptă generozitate, creativitate, competenţă şi spirit de iniţiativă.

Abia în ultimul deceniu asistăm la o aşezare a unor noi pietre de temelie pentru refacerea învăţământului superior biblioteconomic românesc. Remarcabile s-au dovedit a fi, spre exemplu, eforturile profesorului Ion Stoica şi ale echipei sale de specialişti, formaţi la Universitatea din Bucureşti, unde în ultimii ani s-a înfiinţat Secţia de bibliologie şi ştiinţa informării în cadrul Facultăţii de Litere. La Cluj biblioteconomia figurează la forma învăţământului de lungă durată alături de istorie. În centrele universitare din Bucureşti, Cluj, Sibiu, Târgovişte, Baia Mare, Oradea, etc. au fost înfiinţate colegii sau facultăţi cu profil biblioteconomic, cărora li se alătură la Sibiu şi forme de învăţământ deschis şi la distanţă (IDD) de 4 ani, pentru încă numeroşii bibliotecari lipsiţi de studiile teoretice corespunătoare şi cărora în anii precedenţi li s-a indus ideea greşită că nişte cursuri sumare, organizate local sau la centrul de la Buşteni, ar fi mai mult decât suficiente pentru o activitate spirituală de mare răspundere socială ca aceasta. O altă categorie de studenţi biblioteconomişti la forma de IDD o constituie candidaţii lipsiţi de mijloace materiale necesare ocupării locurilor cu plată de la cursul de zi al specializării respective, cu o durată de 3 ani.

Considerăm că Legea bibliotecilor, nou apărută, nu precizează suficient de coerent exigenţele profesionale solicitate viitorului bibliotecar, exigenţe pe care în realitate, el le poate dobândi numai printr-o formare temeinică şi sistematică. Ca un element de mare importanţă practică, în ultimii patru ani universitari au fost şcolarizaţi la Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu şi candidaţii, care, fără a renunţa la locul de muncă ocupat, s-au înscris la forma Învăţământului la Distanţă, pentru suma de 200 $, plătibili în 10 rate. În cadrul acordului de colaborare dintre Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu şi Universitatea "Michel de Montaigne" din Bordeaux, Franţa, este prevăzută şi posibilitatea ca studenţii români înscrişi la IDD să urmeze cursurile colegiului francez partener contra taxei modice de doar 70 $ anual.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Bibliotecarul, ca profesionist al viitorului.

Există o dimensiune psihologică determinativă în alegerea acestui gen de profesie. Absolvenţilor de liceu li se oferă an de an, după cum se ştie, o paletă din ce în ce mai largă de specializări ale învăţământului superior românesc. Cine crede cu tărie astăzi în puterea de inducţie a cărţii, care face din bibliotecă lăcaşul ce focalizează "*toute la sagesse du monde*", după expresia lui Marcel Proust, este perfect motivat să-şi aleagă o profesiune nobilă, de înaltă intelectualitate, cum este aceea de mânuitor al documentării şi deci al informaţiei în cele mai diverse domenii ale vieţii contemporane. Este bine înţeles acum, la început de mileniu trei, adevărul că de viteza cu care se utilizează informaţia economică, politică, socială, ştiinţifică, tehnică şi cea în domeniul culturii depinde însuşi progresul societăţii. Într-un asemenea context, precumpănitor se dovedeşte a fi rolul celui pregătit prin calificarea sa profesională să pună la îndemână documentarea necesară tuturor, de la elevul abia iniţiat în taina lecturii până la cercetătorul savant. Astfel am putea defini, privind în perspectiva timpului, conceptele tradiţionalizate de bibliotecar, documentarist şi arhivar, profesii de care s-au apropiat atâţia oameni de seamă ai culturii româneşti de la Nicolae Filimon şi B. P. Hasdeu până la Mihai Eminescu, Lucian Blaga, David Prodan sau Valeriu Anania.

Pe plan mondial informatizarea şi-a găsit una dintre cele dintâi aplicaţii în domeniul biblioteconomic şi avansul multor instituţii de resort din ţările occidentale faţă de noi este încă vizibil şi semnificativ. Pentru o sincronizare pe plan european, iniţierea profesorilor şi a studenţilor biblioteconomişti de la Universitatea "Lucian Blaga" a fost concepută să se realizeze nu numai în colegiul sibian, ci şi în instituţiile analoage din Franţa (Bordeaux), Belgia (Namur) şi Germania (Berlin). Aproximativ 20 de studenţi biblioteconomişti de la Sibiu au făcut stagii de practică profesională de scurtă durată în Franţa. În prezent alţi studenţi ai Colegiului de Biblioteconomie şi Arhivistică ce funcţionează în cadrul Universităţii "Lucian Blaga" sunt pregătiţi să plece la Bordeaux, unde la Universitatea " Michel de Montaigne" vor studia timp de 9 luni alături de colegii lor francezi, urmând ca la întoarcere examenele date acolo să le fie echivalate. Într-o altă variantă studenţii români susţin la Bordeaux examenul de absolvire şi dobândesc astfel diplomă franceză, ceea ce le dă şansa de a continua studiile cu alte specializări sau de a se încadra în muncă, având statut de profesionişti ai cărţii şi documentării.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

În Franţa de un mare interes se bucură specializarea Informare, comunicare, documentare în întreprinderi, pe care a urmat-o în cadrul colegiului partener una dintre studentele sibience, care nu avea şansa de a se perfecţiona în acest domeniu aici în ţară. Anual sosesc studenţi francezi şi belgieni care efectuează stagii profesionale la Biblioteca universitară sibiană, dezvoltând anumite programe de anvergură europeană. În mod indubitabil, acordurile de colaborare cu universităţi din străinătate vor fi amplificate în viitor.

Din an în an studenţii colegiului par mai conştienţi de misiunea ce le revine în societate şi de lupta pe care vor fi gata s-o ducă spre a reabilita şi reconsidera acest gen de profesii bazate pe forme de activitate înalt spirituală. Colegiul de biblioteconomie şi arhivistică ce funcţionează în cadrul Universităţii „Lucian Blaga" Sibiu asigură deschidere spre un domeniu de activitate cărturărească în care se aşteaptă de la viitoarele generaţii multe primeniri. După opinia profesorului Ion Mareş, directorul Bibliotecii Judeţene "Astra" din Sibiu, bibliotecă al cărei personal se împrospătează în ultimii ani numai cu cadre calificate, este nevoie şi în viitor de tineri bine pregătiţi şi plini de iniţiativă în activitatea atât de complexă a unei asemenea instituţii de cultură, direct responsabile şi angajate, alături de şcoală, în formarea noilor generaţii de intelectuali români. Proaspăt absolventă a colegiului în care a fost îndrumată de profesori deosebiţi, bine pregătiţi şi foarte deschişi, poeta Lucia Encher Dumitru din Slatina dădea o semnificaţie existenţială profundă profesiei alese:

"*Iată că numai aflându-te în mijlocul unui număr foarte mare de cărţi, în lăcaşul unde domneşte spiritul culturii, al nemuririi, al trecutului, prezentului şi viitorului, adică în bibliotecă, poţi spune că ai făcut primii paşi în căutarea împlinirii, a perfecţiunii*". Faptul că pe alte meleaguri munca bibliotecarului şi cea a arhivistului este preţuită la adevărata ei valoare ne-a fost confirmată recent şi de o altă absolventă a Colegiului de Biblioteconomie şi Arhivistică din Sibiu, Alina Ciornea, care, pregătindu-se să se stabilească în Canada, a constatat la interviul de la consulat că profesia de bibliotecar i-a asigurat punctajul maxim, aidoma specializării de asistent medical, întrucât asemenea forme de activitate publică pretind oriunde în lume calităţi deosebite, preţuite ca atare de societate. Nu mai puţin important de ştiut este adevărul că diplomele cu care pleacă peste hotare absolvenţii Colegiului nostru sunt recunoscute şi în

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

alte ţări, după cum ne-au sosit semnale din Franţa, Statele Unite ale Americii şi din Canada.

Aşa cum toate promoţiile precedente au demonstrat-o, absolvenţii colegiului nu au ignorat nici şansa de a continua la Sibiu studiile la specializările cursului de lungă durată al Facultăţii de Litere, Istorie şi Jurnalistică, astfel ca în totalul de şase ani ei să dobândească licenţe în patru specializări.

Desigur că serviciile unei biblioteci, de la forma achiziţiei de carte şi până la serviciul relaţiilor cu publicul, se pretează la o retehnologizare, prin care informatizarea cataloagelor să fluidizeze căutarea documentelor solicitate, selectarea titlurilor semnificative pentru o documentare etc. Pe lângă pregătirea tehnică de specialitate, bibliotecarul viitorului trebuie să aibă şi solide cunoştinţe de informatică, spre a realiza documentări şi pentru a ghida şi utilizatorii să le dobândească.

Parametri de viitor ai procesului de modernizare biblioteconomică în România.

Îndeobşte atunci când într-o ţară mai mică şi mai puţin dezvoltată decât marile puteri occidentale europene sunt cercetate liniile de dezvoltare ale viitorului, se apelează la modelele străine, găsite mai totdeauna în culturile evoluate, părându-ne firesc a crede că singura sarcină ce revine românilor este aceea de a imita pe alţii. Desigur că o tradiţie formată în timp pe baza experimentărilor numeroase este importantă, dar preluarea unor sugestii venite din afară se cere făcută cu multă precauţie, căci numai aşa îndeplineşte condiţia adecvării la formele locale de afirmare şi de dezvoltare culturală.

După cum am văzut în cele 5 voiaje profesionale făcute la colegii cu profil biblioteconomic din Franţa şi Germania realizate deja împreună cu cei 20 studenţi sibieni ai specializării, biblioteca informatizată a mileniului trei va deveni un centru cultural cu funcţionalitate complexă. O asemenea bibliotecă poate să fie inima şi creierul comunităţii pe care o deserveşte. Aşa se întâmplă în ţările puternic informatizate, dovadă a faptului că lectura făcută acasă, prin accesarea computerului nu anemiază viaţa bibliotecii viitorului, ci îi primeneşte formele de activitate.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Noua lege a bibliotecilor redefineşte la articolul 22, secţiunea E conceptul de bibliotecă publică "*de tip enciclopedic pusă în slujba unei comunităţi locale sau judeţene*", ea asigurând "*egalitatea accesului la informaţii şi la documentele necesare informării, educaţiei permanente şi dezvoltării pesonalităţii utilizatorilor, fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenenţă politică, religie ori naţionalitate*." O problemă vitală, ce trebuie rezolvată ţinând seama de noii parametri ai misiunii complexe ce revine acestei instituţii culturale în România începutului de secol, este spaţiul în care se vor desfăşura activităţile de documentare, de educaţie permanentă şi de stimulare a dezvoltării personalităţii utilizatorilor. Chiar dacă nu este deloc indiferent aspectul edificiului în care se cere plasată o asemenea instituţie culturală, principiul prioritar rămâne funcţionalitatea bibliotecii, asigurată de activarea unor sisteme automate de vehiculare cât mai rapidă a documentelor solicitate de utilizatori. Nu sunt prevăzute în bibliotecile româneşti universitare, mai ales, nici spaţii anume amenajate şi consacrate grupurilor de studenţi sau cercetători care elaborează lucrări colective. Biblioteca publică românească a viitorului va trebui să informeze toate categoriile de cititori, asigurând serviciile speciale pentru handicapaţi locomotori, nevăzători şi surdo-muţi. Într-un articol intitulat ***Prima bibliotecă publică pentru deficienţi de vedere***, apărut în revista ***Biblioteca***[3] se afirma că în România existau la acea dată 600.000 de nevăzători, pentru care sunt atâtea de făcut. Nu cu mult timp înainte citeam în aceeaşi revistă că la Tulcea s-ar fi luat primele măsuri concrete pe linie biblioteconomică de ajutorare a deficienţilor de vedere din zonă. Oricum, ţara noastră se află în faza de pionierat privind iniţiativele în acest domeniu. Ce şanse au aceşti cetăţeni ai României noastre spre a fi integraţi în mod real în societatea noului secol? Prima schimbare, şi încă una radicală, trebuie făcută la nivelul mentalităţilor, astfel ca atitudinea fiecăruia dintre cei ce intră în contact cu asemenea concetăţeni aparţinând categoriei menţionate să nu fie nici milă, nici indiferenţă, ci compasiune activă. Încercarea de a ajuta prin firescul atitudinii celorlalţi ca un handicapat să nu se simtă ocolit şi izolat este cel dintâi pas spre normalitate. Desigur că organele de stat abilitate, fundaţiile cu acest specific vor lua măsuri concrete de ajutorare, iar bibliotecile vor amenaja pe viitor spaţii şi servicii de profil pentru asemenea cititori speciali, cărora li se vor putea

[3] Corina Costopol, ***Prima bibliotecă publică pentru deficienţi de vedere***, în ***Biblioteca***, nr. 3, 2001, p. 70.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

pune la dispoziţie cărţi cu litere mari pentru cei care nu şi-au pierdut total vederea, texte în alfabet Braille destinate nevăzătorilor deja iniţiaţi şi aparate de lectură mecanică sonoră. Serviciile de informare a surdo-muţilor presupun angajarea în biblioteca publică a unui specialist în stare să întreţină un dialog la distanţă prin intermediul ecranelor electronice cu abonaţii care cer informaţii în domenii diferite. Handicapaţii locomotori au nevoie de căi de acces speciale spre sălile bibliotecii. Nu mai este admisibil ca singura reacţie la aspiraţiile spirituale ale diferitelor categorii de handicapaţi să fie ignorarea iresponsabilă a celorlalţi. Iată un câmp vast de activitate viitoare în bibliotecile româneşti de toate tipurile, dar îndeosebi în cele publice.

Sunt multe de făcut ca biblioteca românească să devină un prestigios centru de informare comunitară - C.I.C.-[4], prestigiu de care ea se bucură în Anglia, în Franţa şi în Germania. Cu totul speciale sunt solicitările copiilor de diferite vârste, care se constituie drept nişte categorii de cititori de o vitală importanţă pentru viitorul spiritualităţii oricărui popor. Atunci când chiar părinţii unor copii mici sunt nevoiţi să studieze în bibliotecă, liniştea necesară concentrării spre activitatea lor este asigurată de serviciile specialiştilor în educaţie, care deprind pe micuţii lăsaţi în grijă cu cărţile - jucării, confecţionate chiar din gumă, astfel că de la începutul vieţii lor conştiente aceşti prunci să se familiarizeze cu formele şi cu frumuseţea atât de ademenitoare a cărţilor. Ludoteca organizată cu toată puterea de creativitate a bibliotecarilor are au iniţiat-o poate deveni un punct educaţional de atracţie pentru copiii care îmbină lectura cu joaca, finalizate printr-un spor instructiv şi educaţional. Pentru şcolarii primelor clase în bibliotecă se cer organizate nu numai serate de poezie şi muzică, ci şi reuniuni de lectură colectivă. În statele americane bibliotecarul şcolii este în prezent persoana cea mai solicitată, căci el are misiunea de a întreţine interesul elevilor pentru lectură şi de a-i familiariza pe aceştia cu instrumentele moderne de documentare pe internet. Pentru aceasta, absolut toţi elevii şcolii au programate ore speciale de lectură şi de documentare, prevăzute în orar. Statele Unite ale Americii şi Canada nu sunt singurele ţări care înţeleg misiunea înalt socială a bibliotecarului, arătându-i întreaga consideraţie.

---

[4] Corina Apostoleanu, ***C.I.C.- impact asupra comunităţii locale***, în ***Biblioteca***, nr. 3, 2002, p. 69-70.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Informatizarea face şi în România progrese considerabile în ultimul timp. Dar nivelul bibliotecilor din ţările avansate economic este mult mai înalt. Mai toate operaţiunile, de la aducerea cărţilor din depozit şi până la împrumut, se realizează la Biblioteca Naţională a Franţei din Paris în mod automat. Sintetizând uimitoarea metamorfozare petrecută în inima Franţei pe plan biblioteconomic, Pierre-Yves Duchemin constata că "*din fuziunea dintre Biblioteca Naţională şi Biblioteca Franţei ia naştere Biblioteca Naţională a Franţei, care trece la realizarea unui sistem de informare (SI) foarte ambiţios, total integrat, sprijinit pe conceptele tehnice cele mai moderne şi care va trebui să devină centrul unei vaste reţele naţionale*."[5]

Elveţia şi Austria nu puteau rămâne mai prejos, chiar dacă tradiţia , care se bucură de un deosebit respect, le-a determinat să manifeste un anumit conservatorism manifestat mai ales prin păstrarea arhitectonicii şi a atmosferei specifice în sălile de lectură. Tocmai sensibilul raport între modernizare şi tradiţia redutabilă este problema care se rezolvă oriunde în funcţie de diferiţi parametri, de la cei economici, financiari şi până la cei estetici. Renovarea Bibliotecii Universitare Centrale din oraşul american Mansfield PA s-a realizat în stil victorian, specific. În Anglia în bibliotecile publice vizitate imprumutul se face electronic, dar restituirea, din motive de protecţie bine înţelese, la modul clasic.

Numărul computerelor ce stau la dispoziţia utilizatorilor în sălile de împrumut ale bibliotecilor româneşti, indiferent de tip, cel mai adesea, este prea mic. Să ai într-un centru universitar de mărime medie pentru nivelul de dezvoltare al Angliei o sală imensă cu 400 de computere ce pot fi utilizate 24 din 24 de ore zilnic de către studenţii din Sunderland, oraş din nord-estul ţării, rămâne pentru tinerii români încă pentru mult timp un vis irealizabil. Iniţiativa englezilor are valenţe formative ce o impun atenţiei generale, mai ales pentru că în bibliotecile lor, pe lângă reţeaua internă de documentare funcţionează internetul, care este accesibil tuturor utilizatorilor, fără restricţii, tocmai pentru a impulsiona comunicarea atât de necesară societăţii viitorului. Iată pentru ce în România viitorul este al

[5] Pierre-Yves Duchemin, ***Arta informatizării unei biblioteci. Ghid practic***, Editura Amarcord, Timişoara, 1998, p.27.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

acelora care transformă în realitate proiectul modernizării bibliotecilor[6], astfel încât ele să devină un propulsor spiritual al întregii comunităţi.

Învăţământul biblioteconomic românesc încotro?

În condiţiile în care, acum la început de nou secol şi mileniu, când tot mai presant se cere tinerilor ieşiţi de pe băncile colegiilor şi ale facultăţilor să posede cunoştinţe în domenii cât mai variate spre a se reorienta profesional cu rapiditate în funcţie de imperativele şi ofertele momentului, măsura luată de ministerul român de resort de a desfiinţa dublele specializări la nivel de colegii universitare intră în dezacord cu mersul general al societăţii. O dublă specializare, cum constituia la mai multe universităţi româneşti Biblioteconomia - Arhivistica, spre exemplu, se puteau completa fertil sau urmau să alterneze de-a lungul unei cariere dedicate ştiinţelor cărţii în funcţie de solicitările comunitare. De ce tocmai acum când asemenea colegii au obţinut acreditarea de funcţionare şi după ce printr-o activitate de mai bine de un deceniu s-au format colective de cadre didactice pregătite ştiinţific şi devotate instituţiei se recurge la o amputare, ce debusolează atât corpul profesoral cât şi studenţii, aceştia din urmă fiind pe drept cuvânt nemulţumiţi că vor avea nevoie de şase ani spre a dobândi pe viitor o asemenea dublă specializare? Să ne considerăm oare atât de bogaţi între statele lumii contemporane încât noi, românii, să nesocotim şansa dată tinerilor de a trece cu uşurinţă de la un domeniu de activitate la altul în funcţie de imperativele unei economii cu suprastructura ei aflate într-o prelungită tranziţie ?

În anii studiilor universitare este pusă în evidenţă responsabilitatea cu adevărat majoră ce revine bibliotecii şi slujitorilor ei, aceea de a fi una dintre arenele acţiunii culturale prin care România va intra în societatea informaţională a lumii. Viitorii slujitori ai cărţii, bibliotecarii - documentarişti, activând în bibliotecile publice româneşti sunt conştientizaţi că vor munci creator într-un prezent care se cere a fi timpul victoriei inteligenţei, al tehnicii, al cooperării mondiale şi totodată al accesului generalizat la cultură.

---

[6] Vezi:Ioan P. Alexa, ***Bibliotecile publice- dela marginalizare la modernizare***, în "Biblioteca", nr. 3, 2002, p.78 ; E. Roşca, ***Biblioteca publică-centru spiritual, cultural ştiinţific***, în "Biblioteca", nr.4, 2001, p.102.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Misiunea lor nu va putea să fie îndeplinită în condiţii optime, din moment ce, mai ales în mediul rural, conform prevederilor noii legi a bibliotecilor, primăriile, care nu dispun de obicei de funcţionari iniţiaţi în domeniul orientărilor de perspectivă ale culturii au puteri discreţionare privind angajarea, salarizarea bibliotecarilor şi finanţarea achiziţionărilor de carte.

Aşa cum cu un secol şi jumătate în urmă, aici pe plaiuri transilvane un om de cultură cu vederi largi, cum era mitropolitul Andrei Şaguna, îndemna pe tinerii români să dobândească o dublă pregătire, teologică şi pedagogică, spre a răspunde solicitărilor complexe de îndrumare care le revenea, astăzi activitatea bibliotecarului are o semnificativă componentă didactică într-o acţiune pedagogică de asanare socială, căci mai ales în biblioteca publică se cer realizate programe atractive şi ardent utile pentru stăvilirea ofensivei atât de primejdioase a audio-vizualului, în măsura în care acela promovează violenţa, excentricitatea şi lipsa de bun gust estetic. Forurile conducătoare ale învăţământului biblioteconomic superior românesc ar fi cuvenit să încurajeze şi să promoveze dubla specializare, mai ales pe cele de profesor-bibliotecar sau informatician - bibliotecar, căci în căutarea bibliografică a viitorului internetul va fi o sursă pe care o vor folosi toţi specialiştii domeniului. În prezent mulţi bibliotecari ai generaţiilor vârstnice, lipsiţi din motive obiective de noţiuni de informatică, trebuie să se iniţieze pe ei înşişi în acest domeniu, înainte de a ajuta pe utilizatori să acceseze baza de date a bibliotecii respective. Numai în această situaţie o bibliotecă modernă, dotată cu aparatura necesară ar putea să organizeze chiar cursuri de iniţiere a cititorilor în tehnica utilizării procedeelor moderne de accesare a fondurilor şi colecţiilor bibliotecii.

Şcoala biblioteconomică românească, prin felul cum alcătuieşte programele de învăţământ ale colegiilor şi facultăţilor de resort, va trebui să pregătească pe viitorul bibliotecar că conceapă şi să realizeze situri web, muncind în echipă cu un informatician şi chiar cu un arhitect. Numai prin îngemănarea competenţelor unor asemenea specialişti obiectivele propuse vor fi corelate cu exigenţele specifice publicului-ţintă şi se vor adopta soluţiile optime pentru punerea pe internet a cataloagelor bibliotecii. Misiunea bibliotecarului nu ia sfârşit odată cu realizarea unor situri web, întrucât la fel de importantă trebuie să fie în continuare şi urmărirea impactului pe care acesta îl are asupra serviciilor din bibliotecă şi, desigur, asupra publicului, recurgându-se la procedee moderne de evaluare. Utilizatorii tineri şi mai puţin tineri pot solicita să găsească pe situl web al

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

bibliotecii publice informaţii de o ardentă utilitate, ca modelele de CV-uri, noutăţi de pe piaţa forţei de muncă, date economice, politice, sportive, culturale, administrative de mare actualitate, în măsura în care ei văd în bibliotecă un for cultural în stare să-i tuteleze şi să-i împlinească spiritual.

În prezent, o bibliotecă publică ce se impune prin mijloacele sale specifice drept un centru de intensă activitate culturală şi totodată unul de informare comunitară fără rival în localitate în prezent ar trebui să organizeze departamente cu documente despre Comunitatea europeană, despre NATO, despre terorism, despre cercetarea cosmosului şi alte probleme de un ardent interes. Bibliotecarul viitorului va deveni un info-documentarist care a înţeles deplin că între instituţia pe care el o reprezintă şi orizontul de cultură al omului zilelor noastre există o legătură care nu este numai strânsă, ci este şi legică. Pe cât de conştient este bibliotecarul că utilizatorul viitorului trăieşte în biosferă, pe atât trebuie să înţeleagă că el există şi în infosferă. Unul dintre întemeietorii şcolii biblioteconomice româneşti actuale, profesorul Ion Stoica, se referea la statutul spiritual cu totul distinct al utilizatorilor de computer din zilele noastre, permiţându-şi să-şi înveşmânteze metaforic scepticismul ce-i dubla subteran admiraţia, atunci când îi caracteriza astfel: "*Stăpâni şi sclavi ai lumii de mesaje, depărtaţi de măsură, înveşniciţi în căutare şi-n spaima de-a le fi rămas un ungher nepătruns, amăgiţi de întoarcerea în firescul polimorf al comunicării, dar trimişi, cu viteza luminii, într-o artificialitate alienantă*."[7] Sondajele efectuate în ultimii ani asupra unor eşantioane de tineri iniţiaţi în tainele computerului au atestat faptul că navigarea în cosmosul vast pe care ecranul monitorului o facilitează nu are ca efect, aşa cum s-a crezut la o superficială estimare, îndepărtarea de lectură. Dimpotrivă, interesul pentru cunoaştere a crescut din partea unor asemenea cititori şi sporesc solicitările de carte din biblioteca şcolară şi publică. În acest mod poate fi înţeleasă misiunea bibliotecii publice româneşti de a contribui la formarea cetăţeanului societăţii informaţionale, capabil să comunice cu partenerii lui profesionali la mari distanţe, să stabilească legături rapide spre a beneficia la timp de documentaţiile solicitate, să-şi schimbe mentalitatea învechită înţelegând rostul muncii în echipă.

[7] Ion Stoica, ***Dezvoltând noosfera***, în ***Biblioteca***, nr. 10-11, 1999, p. 290.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Pentru această categorie de cititori se oferă formate de fişiere publice, cu utilizare gratuită, cum a fost LINUX-5, realizat pentru România şi Republica Moldova sau INFO 2000, program menit să ajute utilizatorii la dobândirea eurocompetenţelor.

În vederea însuşirii celor mai actuale şi eficiente procedee şi tehnici de activitate biblioteconomică încă din anii studenţiei viitorul bibliotecar trebuie să valorifice oportunitatea unor schimburi de experienţă realizate între universităţi în cadrul parteneriatelor stabilite de România cu ţările avansate, ca după absolvire să continue în cadrul programului Biblioteci fără frontieră un proiect de adaptare a ceea ce este necesar progresului.Numai astfel se anihilează toate rămânerile în urmă pe care le-a produs experienţa perioadei socialismului şi în acest domeniu al culturii româneşti, care a solicitat în ultimul deceniu o intensă reprofesionalizare. Supunând parametrii definitori unui studiu comparativ, Traian Brad a analizat între altele numărul bibliotecarilor instruiţi, care se află într-o continuă creştere de la 3893 în anul 1991 la 4197 în 1995 şi 4368 în 1998, "*ceea ce reflectă o întărire a corpului profesioniştilor – va conchide autorul – în raport cu numărul total al personalului de alte specialităţi.*"[8] Desigur că aportul cel mai substanţial în această mutaţie benefică spre reprofesionalizarea în România a unei asemena activităţi înalt spirituale l-au adus cele 10 colegii biblioteconomice şi o facultate de profil câte funcţionau la data realizării studiului menţionat. În prezent, numărul colegiilor a scăzut, astăzi ele funcţionând la Bucureşti, la Târgovişte şi la Sibiu, şi a crescut cel al facultăţilor, care organizează specializări în acest profil la Bucureşti, la Timişoara şi la Oradea.

Considerăm că expresia **Biblioteci fără frontieră** nu denumeşte astăzi numai un program în activitatea în domeniu, ci o realitate cu valenţe simbolice şi chiar poematice. Ce altceva este o bibliotecă decât o reflectare a lumii întregi, cu toate minunile ei? Meditând asupra lor, aş poposi cu înţelepciunea cugetării româneşti la zicătoarea « Ai carte, ai parte », care prin carte, cuvântul generic ce dă sens muncii în bibliotecă, desemnează toate împlinirile pe care le aduce omului învăţătura, adică bucuria cunoaşterii.

---

[8] Traian Brad, ***Bibliotecile publice româneşti în context european***, II, ***Biblioteca,*** nr.5, 2000, p.137.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)

Imperatifs d'avenir dans la bibliothéconomie roumaine.

Résumé

L'évolution des sciences du livre à l'aube d'un nouveau siècle, lorsqu'on vit à l'époque de l'information ou l'„ère Marconi", exige une inscription dans le cadre de la troisième révolution de la communication interhumaine. L'étude s'évertue à mettre en valeur les perspectives de l'informatisation dans les bibliothèques de différents types de Roumanie, ainsi que l'évolution marquée par l'école de bibliothéconomie nationale, sans ignorer la période d'hiatus des décennies socialistes, à laquelle s'ensuivirent les accumulations actuelles, soutenues par les cours enseignés dans les collèges et les facultés de profil.

On définit le statut du bibliothécaire-documentaliste, lequel est censé, vu les conditions des impératifs spirituels de nos jours, observer une formation continue/remise à niveau spéciale, non seulement dans le domaine du savoir, mais également dans celui de l'informatique.

BDD-A19249 © 2002 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:19 UTC)